

<http://www.eab.org.tr>

Educational Research Association
The International Journal of
Educational Researchers 2018,
Speacial Issue 9(5): 46-51
ISSN: 1308-9501

<http://ijer.eab.org.tr>

Stadyumlardaki Güvenlik Önlemlerine İlişkin Taraftar Algılarının İncelenmesi

Ali Serdar Yücel¹
İsa Çiftçi²
Özgür Karataş³
Çetin Tan⁴
Emine Öztürk Karataş⁵

Özet

Bu çalışmanın amacı stadyumlardaki güvenlik önlemlerine ilişkin taraftar algılarının katılımcıların bazı demografik özelliklerine göre incelenmesidir. Çalışma betimsel tarama modeli niteliğindedir. Çalışmada Taştan ve Ataman Yancı (2016) tarafından geliştirilmiş ve 4 alt boyutu olan (sırasıyla “Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı”, “Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı”, “Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı”, “Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı”) bir ölçek formu kullanılmıştır. Ölçek formu Elazığspor taraftar gruplarına (Efsaneler, Abluka ve Milliyetçi Elazığsporlular) basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 290 üyeye uygulanarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı istatistikler, ikili karşılaştırmalarda t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi uygulanmıştır. Sonuç olarak katılımcılar tarafından stadyumlarda özel ve kamu güvenlik birimleri tarafından alınan saha içi ve dışı güvenlik önlemlerinin olumlu algılandığı, bununla beraber maça gitmeme nedeni olabildiği tespit edilmiş, ayrıca katılımcıların stadyum güvenliğine ilişkin algılarına yönelik olarak cinsiyet ve yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı, eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Stadyum, Güvenlik, Taraftar, Elazığspor.

¹ Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ, Türkiye

² Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ, Türkiye

³ İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya, Türkiye

⁴ Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ, Türkiye

⁵ İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya, Türkiye

GİRİŞ

Spor, özellikle seyirci, şampiyon ve madalya üçlüsünden oluşan, ya da görsel yönü ön plana çıkan, kitleleri peşinden sürükleyen, politika ve ideolojilerin reklam aracı olabilen anlam değişikliğine uğratarak ticarileştirilen insani etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır (Yetim, 2000). Spor, insan, toplum ve insanlık için barış, kardeşlik, yarış, oyun, eğlence, zevk ve boş zamanları değerlendirme aracıdır. Spor sağlık, güzellik ve başarıdır ama asla şiddet değildir (Afacan vd., 2017). Günümüzde çok büyük kitleleri etkisi altına alan spor, çok ciddi sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle son yıllarda gerek ülkemizde gerekse dünyada ciddi seyirci olayları yaşanmaktadır. Ulusal ve uluslararası karşılaşmalarda herhangi bir gerekçe ile pek çok problemler oluşmakta bunun sonucu ise saha içi ve dışı şiddet olayları olarak karşımıza çıkmaktadır (Gültekin vd., 2000). Futbol, duygusallığın ve fanatizmin üst düzeylere çıkabildiği ve holiganizm ve şiddetin daha fazla görüldüğü spor dallarının başında gelmektedir.

Futbolda meydana gelen saldırganlık ve şiddet olaylarının birçok nedeni vardır. Futbolcuların sert ve hatalı oynamaları, taraftarların bir hakaret veya eylemi, hakemin kritik bir kararı, spor yöneticilerinin karşılıklı sert açıklamalarla restleşmeleri, amigoların tahriki, medyanın tahrik edici haberleri hatta güvenlik güçlerinin yanlış tutumu saldırganlık ve şiddet olaylarının başlamasına neden olabilmektedir (Gültekin ve Soyer, 2010:1224).

Ülkemizde spor karşılaşmalarında alınmakta olan güvenlik önlemleri ve beklenen hizmet kalitesine ulaşabilmesi için neler yapılması gerektiği konusunda henüz yeterli araştırma ve kapsamlı bir proje çalışmasının bulunmadığı herkes tarafından bilinmektedir (Yüksel, 2003:377).

Stadyumlarda yaşanacak her türlü şiddet ve benzeri eğilimlerin önlenmesi açısından “Stadyum Güvenliği” kavramı birçok kez araştırmalara konu olmuştur. Seyirci kitlesi oldukça büyük olan ve gün geçtikçe bu kitlenin arttığı stadyumlarda güvenliğin sağlanması adına alınacak her türlü önlem seyirci, sporcu, hakem ve hatta medyayı bile etkilemektedir.

Türkiye’de son yıllarda stadyumlar içerisinde artan ve gün geçtikçe artmaya devam eden şiddet olayları maddi-manevi zararlar vermekte olup, yaralanmalara ve hatta ölümlere sebep olmaktadır. Mevcut durum stadyumlarda alınacak güvenlik önlemlerinin gerekliliğini gün yüzüne çıkarmaktadır (Taştan vd., 2016).

Bu konuda başta iktidar sahipleri olmak üzere, bu alanda faaliyet gösteren siyasi partilere, sivil toplum kuruluşlarına ve tüm kamu ve özel kuruluşlara büyük görevler düşmektedir (Saz, 2013).

Stadyum güvenliği alanında yapılan bu çalışma güvenlik birimleri tarafından güvenliğin sağlanması, gerekli önlemlerin alınması açısından önem arz etmektedir. Çalışma; taraftar algularını ölçerken katılımcıların demografik özelliklerini göz önünde bulundurarak, stadyumlarda alınacak tedbirlerin yeterliliği konusunda taraftar yaklaşımlarını belirlemek üzere geliştirilen ölçekle sürdürülmüştür.

MATERYAL VE METOD

Çalışma betimsel tarama modeli niteliğindedir. Çalışmada ölçme aracı olarak ilk bölümü katılımcılara ilişkin demografik sorulardan ve ikinci bölümü ise katılımcıların stadyum güvenliğine ilişkin algularını ölçmeye yönelik 5’li likert 20 sorudan oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek formu Taştan ve Ataman Yancı (2016) tarafından geliştirilmiş bir formdur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .896 olarak bulunmuştur. Ölçek formu Elazığspor taraftar gruplarına (Efsaneler, Abluka ve Milliyetçi Elazığsporlular) basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 290 üyeye uygulanarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ölçeklerin ilgili örnekleme uygulanması sonucunda verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Elde edilen değerlerin tamamı -1,5 ile +1,5 arasında olduğundan (Tabachnick and Fidell, 2013) verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Skewnessdeğeri -,684 ve Kurtosis değeri ise ,629 olarak bulunmuştur.

Verilerin analiz edilmesinde tanımlayıcı istatistikler, ikili karşılaştırmalarda t-testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise ANOVA testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya ilişkin verilerden elde edilen bulgular tablolarla desteklenerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Ölçeğe ilişkin güvenilirlik analizi

Cronbach's Alpha	Madde sayısı
,896	20

Bu araştırmada güvenilirlik analizi için tüm soruların ortalama Cronbach's Alpha (α) değeri bulunmuştur. α değerinin Tablo 1 de görüldüğü gibi 0,896 olması kullanılan ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Görüşlerinin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	Sd	Levene		t	P
							F	P		
Boyut 1	Bayan	239	82.7	3,8368	1,01467	287	,030	,863	1,221	,223
	Bay	50	17.3	3,6440	1,02004					
Boyut 2	Bayan	239	82.7	3,8808	,84864	287	,452	,502	,352	,725
	Bay	50	17.3	3,8333	,95238					
Boyut 3	Bayan	239	82.7	3,7448	,93860	287	,110	,740	-,739	,460
	Bay	50	17.3	3,8520	,90424					
Boyut 4	Bayan	239	82.7	4,3556	,71419	287	,001	,975	-,311	,756
	Bay	50	17.3	4,3900	,69282					

50 bay ve 239 bayanın 4 boyuta ilişkin analiz sonuçlarına göre “alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı” boyutuna göre bay katılımcının ortalaması (3,64) ve bayan katılımcının ortalaması (3,83)'dür. “Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı” boyutuna göre bay katılımcının ortalaması 3,83 ve bayan katılımcının ortalaması (3,88)'tir. “Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı”, boyutuna göre, bay katılımcının ortalaması 3,74 ve bayan katılımcının ortalaması (3,85)'tir. “Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı” boyutuna göre, bay katılımcının ortalaması 4,39 ve bayan katılımcının ortalaması (4,35)'tir. Ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t testi sonucunda, aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Gruplar arasında istatistiksel bir fark olmadığı ve %95 güven aralığında p değeri $p > 0,05$ 'ten büyük çıkmıştır. ($p = ,223$ $p = ,725$ $p = ,460$ $p = ,756$) Dolayısıyla cinsiyet değişkenine göre 4 boyutun ortalamaları arasında fark olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcı Görüşlerinin “Yaş” Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Boyut 1	18-25	208	71.7	3,8250	1,05471	Gruplar arası	1,321	4	,330	,314	,868	-
	26-33	48	16.6	3,6667	,87939							
	34-41	19	6.5	3,7895	1,05509	Grup içi	299,476	285	1,051			
	42-49	11	3.8	3,9273	,83077							
	50 ≥ yaş	4	1.4	3,6000	1,40475	Toplam	300,798	289				
	Total	290	100.0	3,7972	1,02021							
Boyut 2	18-25	208	71.7	3,8798	,85753	Gruplar arası	1,533	4	,383	,505	,732	-
	26-33	48	16.6	3,7639	,89906							
	34-41	19	6.5	3,8070	,92840	Grup içi	216,289	285	,759			
	42-49	11	3.8	4,1364	,89075							
	50 ≥ yaş	4	1.4	4,0417	,93665	Toplam	217,822	289				
	Total	290	100.0	3,8678	,86816							
Boyut 3	18-25	208	71.7	3,7481	,92418	Gruplar arası	1,033	4	,258	,295	,881	-
	26-33	48	16.6	3,7667	,98095							
	34-41	19	6.5	3,8632	,93346	Grup içi	249,179	285	,874			
	42-49	11	3.8	3,7091	,99745							
	50 ≥ yaş	4	1.4	4,2000	,71181	Toplam	250,213	289				
	Total	290	100.0	3,7634	,93048							

Boyut 4	18-25	208	71.7	4,3401	,70496	Gruplar arası	,697	4	,174		
	26-33	48	16.6	4,4375	,70805						
	34-41	19	6.5	4,3553	,73274	Grup içi	144,639	285	,508		
	42-49	11	3.8	4,2955	,89316						
	50 ≥ yaş	4	1.4	4,6250	,43301						
	Total	290	100.0	4,3595	,70915						

Tabloda görülebileceği üzere 4 boyutun (sırasıyla “Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı”, “Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı”, Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı”, “Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı” aritmetik ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü Varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda sırasıyla (p=,868 p=,732 p=881 p=,848) p>0,05 olduğundan yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 4: Katılımcıların Görüşlerinin “Eğitim Durumu” Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Gruplar	N	%	$\bar{X}$	SS	VK	KT	Sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Boyut 1	İlkokul	22	7.6	4,3091	,57810	Gruplar arası	18,862	4	4,718	4,767	,001	
	Ortaokul	146	50.3	3,9274	1,00971							
	Lise	52	17.9	3,7346	1,06548	Grup içi	281,935	285	,989			
	Üniversite	62	21.4	3,4097	1,00584							
	Lisansüstü	8	2.8	3,4250	1,03337							
Total	290	100.0	3,7972	1,02021	Toplam	300,798	289					
Boyut 2	İlkokul	22	7.6	4,2197	,76183	Gruplar arası	11,750	4	2,938	4,063	,003	
	Ortaokul	146	50.3	3,9840	,82706							
	Lise	52	17.9	3,8141	,86612	Grup içi	206,072	285	,723			
	Üniversite	62	21.4	3,5457	,90292							
	Lisansüstü	8	2.8	3,6250	,97895							
Total	290	100.0	3,8678	,86816	Toplam	217,822	289					
Boyut 3	İlkokul	22	7.6	4,1727	,78144	Gruplar arası	9,546	4	2,387	2,826	,025	
	Ortaokul	146	50.3	3,8466	,90943							
	Lise	52	17.9	3,7038	1,09580	Grup içi	240,666	285	,844			
	Üniversite	62	21.4	3,5000	,82482							
	Lisansüstü	8	2.8	3,5500	,86023							
Total	290	100.0	3,7634	,93048	Toplam	250,213	289					
Boyut 4	İlkokul	22	7.6	4,6477	,42017	Gruplar arası	3,898	4	,975	1,964	,100	
	Ortaokul	146	50.3	4,3853	,68426							
	Lise	52	17.9	4,3558	,76592	Grup içi	141,438	285	,496			
	Üniversite	62	21.4	4,1855	,78789							
	Lisansüstü	8	2.8	4,4688	,54178							
Total	290	100.0	4,3595	,70915	Toplam	145,336	289					

Tabloda görülebileceği üzere 4 boyutun (sırasıyla “Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı”, “Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı”, Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı”, “Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı”) aritmetik ortalamalarının eğitim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda eğitim durumu Boyut 1,2 ve 3 gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Boyut 1 (Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı) göre, karşılaştırması yapıldığında en yüksek ortalamanın İlkokul eğitim seviyesine ait olduğu (4,30) daha sonra sırasıyla Ortaokul (3,92), Lise (3,73), Lisansüstü (3,42) ve Lisans (3,40) olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda, (F=4.767, p= ,001) p<0,05 olduğundan eğitim değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Boyut 2 (Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı) göre, karşılaştırması yapıldığında en yüksek ortalamanın İlkokul eğitim seviyesine ait olduğu (4,21) daha sonra sırasıyla Ortaokul (3,98), Lise (3,81), Lisansüstü (3,62) ve Lisans (3,54) olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda (F=4.063, p= ,003), p<0, olduğundan eğitim değişkeni arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir fark vardır. Boyut 3 (Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı) göre, karşılaştırması yapıldığında en yüksek ortalamanın İlkokul eğitim seviyesine ait olduğu (4,17) daha sonra sırasıyla Ortaokul (3,86), Lise (3,70), Lisansüstü (3,55) ve Lisans (3,50) olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda ($F=2.826$, $p=,025$), $p<0,05$ olduğundan eğitim değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Boyut 4 (Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı) göre ($F=1.964$, $p=,100$), eğitim değişkenine göre ($p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Bu çalışma sonucunda stadyumlarda alınan güvenlik önlemlerine ilişkin taraftar algularının katılımcıların demografik özelliklerine göre belirlenmesi için 5'li likert 20 sorudan oluşan bir ölçek kullanmıştır. Katılımcıların stadyum güvenliğine ilişkin algularını ölçmeye yönelik sorular dört alt boyutta ele alınmıştır. Bu dört boyutun cinsiyet değişkenine göre ortalamaları arasında fark bulunmamıştır. Bu durum için artık kadınların da en az erkekler kadar spora ilgi duyduğu ve sportif faaliyetlere aktif bir şekilde katıldığı, alınan güvenlik önlemlerine olumlu baktığı ve durumdan memnun olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan varyans analizi sonucunda yaş değişkenine göre ortalamalar arasında yine anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yaş değişkenine göre farklılığın olmaması stadyum içerisinde her yaş grubuna ait seyirci kitlesinin bulunduğunu, özellikle anne ve babaların hem kendileri hem de özellikle çocukları açısından, alınan önlemlere güven duyarak, endişe etmeden spor müsabakalarını ailece izlemek için stadyumda yer aldığını göstermektedir. Eğitim durumu değişkenine göre boyutlar arasında (Boyut 1“Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı”, Boyut 2 “Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı”, Boyut 3 “Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı”) anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Eğitim durumu yüksek olan katılımcılar düşük olanlara oranla alınan güvenlik önlemlerine ilişkin tedbirlerin, çıkan şiddet olaylarına karşı güvenlik güçlerinin ve stadyumlarda güvenlik sistemi kullanım oranının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu durum eğitim oranının bilinci artırmasıyla birlikte beklentilerin daha fazla olacağı sonucuna götürmektedir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğu çıkan şiddet olaylarının sebebi olarak holiganları göstermektedir. Fakat burada göz ardı edemeyeceğimiz bir gerçek de şudur şiddetin sebebi sadece holiganlar değildir ve alınacak önlemler buna göre değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak büyük bir seyirci kitlesine yönelik olarak inşa edilen stadyumlarda güvenlik önlemlerinin önemi, gerekliliği ve yeterliliği hem Dünya genelinde hem de Türkiye’de üzerinde dikkatle durulması gereken konular arasında yer almaktadır. Bu bağlamda seyircilerin, sporcuların, stadyum çalışanlarının, hakemlerin, kısacası stadyumda bulunan her bireyin kendini güvende hissetmesi ve seyir zevkinin ön plana taşınması ve her bireyin güvenli bir biçimde stadyumdan ayrılmaları önem arz etmektedir. Bu bağlamda mevcut yasalar çerçevesinde hareket edilmesi ve stadyumlarda güvenliği ortadan kaldıran unsurların dikkatle değerlendirilmesi ve gerekli yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Taştan, H. Ş., Ataman Yancı, H. B., (2016). Stadyumlarda Alınan Güvenlik Önlemlerine İlişkin Seyirci Algı Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 10, Sayı 3.
- Gültekin, O., Doğan, M., Doğan, A., Eylem, B. (2000). Futbol Sahalarında Şiddet Ve Emniyet Güçlerinin Tutumu Üzerine Bir Araştırma. 21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 14-15 Kasım. Ankara: Biga Basım Yayım, 25-27.
- Yetim, A. (2000). Sosyoloji ve Spor (1. Baskı). Ankara, Topkar Matbaacılık.
- Afacan, E., Onağ, Z., Demirroran, D., Çobanoğlu, G., (2017). Profesyonel Futbolcuların Görüşlerine Göre Futbolda Şiddetin Kaynakları ve Önleme Yöntemleri: Tarsus İdman Yurdu Erkuşspor-Yeni Salihlispor Maçı Örneği, International Journal of Social Science Research, 6 (2), 124-141, Mersin.
- Tabachnick BG, Fidell, LS. (2013). Using Multivariate Statistics (sixth ed.). Boston: Pearson.

- Gültekin H., Soyer, F. (2010). Türk Futbolunda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Emniyet Uygulamalarının Yasalar Çerçevesinde İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, cilt:7, sayı:1, 1219-1242.
- Yüksel, M., (2003).”Emniyete Düşen Görevler”, Ankara Emniyet Müdürlüğü, Futbolda Şiddet ve Önlenmesi Sempozyumu, 377, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi
- Saz, İ., (2013). Spor - Şiddet İlişkisi, Nedenleri Ve Çözüm Önerileri, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, sayı:2, ss. 137-157.